

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškova ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Ismerati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglašeni in poslani vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Proletariat na zmagoslavnem pohodu.

V obči svetovni revoluciji zmaguje polagoma pa temeljito socialistični proletarijat. Najprej se je to zgodilo na Ruskem, na vzhodu in pod vplivom ruskega socializma ter občega razsula in poloma militarizma, tega najhujšega zatiralca svobode, tega diktatorja in strahovalca, je napočil dan proletarske zmage tudi na Nemškem. Lahko rečemo, da je zmaga socializma popolna in vse posledice njenih izbruhov se kažejo deloma že sedaj, ko se vsepovsod ustanavljajo nove republike, socialistične ljudovlade s širokimi ljudskimi pravicami, deloma se bodo izcimile in pokazale v bodočnosti. Kakor lavina podira socializem in njegov nositelj proletarijat vse, kar je doslej tvorilo sistem krivičnega meščansko-privilegiranege reda in kar je stalo navidezno še pred nekaterimi meseci trdno in mogočno. Ta lavina je z enim mogočnim mahom razblinila, kljubujoč dolga stoletja vsem viharjem, svetost »edinih resnic«, »večno obstoječega«, odpravila meščansko svetovno raziranje in pregnala pruskega kralja, hohenzollersko dinastijo in vse druge vladarske hiše. Rdeča zastava srednjeevropskega proletarijata je triumfira nad razvalinami starega družabnega reda.

Ako je zaplapolal socialistični prapor tako mogočno ravno v nemških deželah srednje Evrope, je to posledica likvidacije dosedanje vsenemške politike. Nemški delavec je sledil opri na svoje sile, ki jih je zbiral dolga desetletja potom pridnega in vestnega organiziranja v politične in strokovne organizacije. Tudi na Ruskem je doživela caristična državna ideja fiasko, in dobila zasluženo plačilo. Ruski in nemški delavec sta prosta in ta prostost se raznese, kakor dobro seme tudi med vse drugorodne delavce, ki žive v isti usodi kot ruski in nemški proletarijat. Zmaga ruskega in nemškega socializma je obenem zmaga tudi našega jugoslovanskega socializma; njegova uresničitev je le vprašanje časa. Vprašamo, kdo bi se še mogel upirati vseobčemu pritisku in prodiranju naših pravičnih in svetih idej, ki prinašajo zatiranju in brezpravnim oblast in pravice?

Rdeči prapor vihra danes na kraljevih palačah na Dunaju, Berlinu, Monakovem itd., zmagonosno plapola v rokah tamosnjih delavcev in vojakov, triumfira na tovarnah in delavnicah in je znamenje, da je prišla ura prave svobode srednjeevropskega ljudstva.

Ljening in Trocki, najbolj osovražena, zasmehovana in zaničevana moža, ki sta v proroškem duhu oznanjala iz tega krvavega klanja svetovno revolucijo, sta usmerila pot proletariatu in zgrabila v svojem delokrogu oblast z jeklenimi rokami na pravem mestu. Njun duh zmaguje sedaj na vsem svetu in se ne ustavi niti ne pred najtrdnjšimi oporami stare družbe, ki že leži v prahu kot neboljšen slab stavec.

Politična in socialna revolucija je zgrabila vse nemške dežele, mogočnih korakov stopajo delavski bataljoni, si osvajajo trdnjave monarhizma, militarizma in kapitalizma v zmagoslavnem pohodu. Nemčija postaja demokratična in republikanska. To pomenja uresničenje sanj proletarijata. Pogoji za premirje, ki jih morajo sprejeti nemški republikanci po krivdi svojih dosedanjih gospodarjev, Hohenzollerjev, Hindenburga, Ludendorffa, Reventlova i. dr., so trdi, morda še trši kot jih je diktiral svoj čas brest-litovski mir. Ako mora prepustiti Nemčija zmagovalcem 5000 lokomotiv in 150.000 železniških vagonov, to ni ravno preveč huda žrtev, ako pomislimo, da je imela Nemčija pred vojno tri četrtine milijona železniških vagonov in 30.000 lokomotiv in da je propala tekom vojne Belgijo skoro vsega železniškega materiala, vzela Rusiji in Rumuniji ogromne množine tega in drugega blaga. Težja pa je izguba Alzacije-Lorene in izpraznitve vzhodne Afrike. Nova Nemčija bo imela dovelj moči in moralne sile, da preboli te bridke izgube in da sprejme nase te pogoje.

Vai svetovne revolucije, izišle iz Petrograda in Rusije se ne ustavi ob bregovih Rena in na Brennerju, ne prizaneše zmagoslavnemu kapitalizmu ententnih držav, temveč se ustavi šele v kraju, kjer bo diktiral svetu zvezo demokratičnih in socialnih republik. Tudi našim jugoslovanskim krajem ne prizaneše, to naj pomnijo predvsem oni iz vseh delov nove Jugoslavije, ki morda nameravajo obnoviti v tej državi kakršnekoli predvojne

oblasti in običaje. Slovenski proletarijat se je določno izrekel za socialistično republiko in od te svoje zahteve ne odneha niti za las.

S 13. seje Narodne vlade SHS

v Ljubljani, dne 19. listopada 1918.

Poročilo NV, da spadajo vsi istrski okraji pod kompetenco dr. Laginje, pov. za Istro, se vzame na znanje. Ta določba je le začasna in ne tvori nikakega prejudica za končno ureditev.

NV v Zagrebu odgovarja na včerajšnje telefonsko vprašanje glede prevzeta spisov v bivših avstrijskih ministrstvih, da prepušča tozadevna imenovanja uradnikov odločitvi Narodne vlade; treba se je pa zavarovati v državnoopravnem zmislu.

Glede splošne mobilizacije, ki se je razglasila na Spodnjem Štajerskem, se izda pojasnilo, da so od mobilizacije izzeti vsi nevojaki, vsi, ki se nahajajo v službi v javnih obratih (pri železnicah, v rudokopih itd.), istotako vsi superarbitrirani, invalidi in taki, ki so bili že doslej oproščeni.

Nadzorstvo nad vsemi podjetji in produkti, ki so bili poprej pod vojaškim nadzorstvom, spada izključno v področje prehodnega gospodarskega urada.

Narodna vlada prevzame, počenši s 1. novembrom tega leta, vse užitnine na Spodnjem Štajerskem.

Poslovanje komisije za vojne davkatve in za cenitev škod na poslopih in zemljiščih, povzročene po vojaških, se ukine.

Po začrtani poti.

(Konec.)

O nalogah delavstva za bodočnost je poročal sodr. Prepeluh. Ob koncu vojne se vprašujemo, kdo je plačal vojno. Odgovor je: revež; vsi stanovi, ki služijo so reveži. V tej vojni so ljudje vse izgubili, delavec, uradnik kakor mali obrtnik in mali kmet. Treba bo vse zopet kupiti, in sicer nam bo blago dala ententa. Toda to blago bomo morali plačati. Vprašanje je, kako pridemo do blaga najceneje. Tu sem spadajo zahteve, da prevzema blago država in izključi veleprekuppe, in drugič, da prevzame vlada velike obrate v svoje varstvo in preskrbi delo. Velika industrija je brez delavcev, v delo pa bodo šli delavci radi, če bodo v njem dobre razmere; delavstvo mora imeti take razmere, da dela z veseljem. Spominjamo se, kaj je napravila angleška vlada ob početku vojne, ko je pretila stavka. Sklenila je z delavskimi organizacijami pogodbe in jih diktirala podjetnikom in obenem naročila, da pripade del čistega dobička obratov tudi delavstvu. V stari Avstriji je bil običaj, da so zvišavali plače, kar pa ni nič hasnilo, ker je na drugi strani še bolj naraščala druginja. Ureditev dela je važna zahteva. Delavce treba spraviti v njih naravi in poklicu primerno delo. Če pa nastane brezposelnost je pa tudi nujno potrebna za brezposelne delavce **brezposelna podpora**. Sedanja vlada je le pokrajinska in sme izdajati le naredbe. Ko pa se ustanovi konstituanta, bo njena naloga, da ta vprašanja zakonito uredi. Krivično je namreč, da delavec, ki dela, pada v bedo, propada ali pa se mora izseliti v tujino, v Ameriko, na Štajersko, v Nemčijo, namesto, da bi doma imel primerno eksistenco.

Imamo tudi vprašanje invalidov. Vojnih invalidov danes niti ne poznamo, ker nimamo njih razkazov. In kdor bi se drznil domišljati, da naj ti siromaki beračijo, bi bil na napačni poti. Invalide bomo morali zadostno preskrbeti, in sicer tako da ne bo treba beračiti in tako, da bo rajši delal kdor je za delo zmožen, kakor pa beračil. Tistim, ki so deloma invalidi, se mora dati primeren posel, popolnim invalidom in onemoglim pa pošteno podporo.

Jako dolgo se je bojevalo delavstvo v Avstriji za socialno zavarovanje, toda uvedlo se ni. Tudi to je krivica. Ko se delavec v teku desetletij izčrpa, je dolžnost družbe, da ga preskrbi. Naravna zahteva je, da se tiste, ki nočejo delati, k delu prisili, tiste pa, ki ne morejo, zadostno preskrbi. Človek, ki je žrtvoval svoje življenje družbi, ne da bi si bil mogel prirediti prehranke, je opravičen do družbine podpore.

In če se ozremo na bolezensko zavarovanje! Vse je še tako nepopolno, kar imamo, vrhutega se pa mora bolezensko zavarovanje razširiti na sloje, ki jih doslej

še ni v tem zavarovanju; to so zlasti kmetiški delavci in posli. Tu sem spada tudi skrb za matere in dojenčke, kar je dandanes še vse nepopolno ali skoro nič izvedeno.

Delavstvo pa mora zahtevati tudi svoja interesna zastopstva. Imamo že obrtniške, zdravniške, odvetniške in druge zbornice. Za delavstvo jih še ni, dasi so za delavstvo prav posebnega pomena. Naloga vlade je, da jih ustanovi in podpira.

Med delavske zahteve spada tudi delavska kontrola nad obrati, ki so v javnem interesu. V vse notranje poslovanje se mora dobiti vpogled: dobavne cene, produkcijski stroški, dobiček, cene blaga in izdelkov, vse to je v javnem interesu, če hočemo uvesti racionalno gospodarstvo.

Zlasti važno vprašanje je tudi valuta. Valuta ni tako enostavna stvar. Mogoče je, da izgubimo na vrednosti. Tu prihajajo v poštev sirotinski denarji, katere so vtaknili v vojna posojila; neimoviti ljudje so svoje prihranke naložili istotam, in vsi ti prizadeti ne smejo tukaj trpeti, to bi bila velika krivica. Stroške vojne naj pokrijejo tisti, ki so v vojni zaslužili milijone. Tudi si država lahko drugače pomaga. V deželi imamo fidejkomise, ki imajo veliko posest in gozde. Dolžnost vlade je, da to posest zaseže v dobrobit narodnega imetja, iz katerega bo dobivalo ljudstvo hrano in obrt surovine. Vrhutega pa veljaj načelo, da zemlja spada tistemu, ki jo sam obdeluje. Zlasti naj se gozdovi fidejkomisov in veleposestev, kolikor niso v kmetiški lasti, podržavijo. Ti gozdovi so največji zaklad za industrijo in obrt.

Velika krivica je tudi davčna postava. Doslej so naglagali davke le ljudstvu, ne pa kapitalu. Vse vsakdanje potrebščine so bile ogromno obdavčene in vendar bi bilo logično, da plačuje davke kapital, tisti, ki jih lahko plača.

O ustavi govorimo neutegoma povsod, da bodi po Wilsonovih načelih demokratična. Neoziraje se na Wilsonova načela, pa mora biti ustava taka, da ima v državi zadnjo besedo ljudstvo. Država treh narodov mora tvoriti neko enotnost in centralizem za marsikatero panogo, n. pr. železnice. Kljub delni samoupravi mora država vendar tvoriti enoto.

Naša zahteva je, da se ta program uresniči. V ta namen ključem: Živela svobodna socialnodemokratična Jugoslavija!

Kot naslednji govornik je g. dr. Krivce naglašal, da prihaja demokratizem; razlika gneva. Na krivilu ne morejo biti vse stranke, vzame ga močnejša, a vsekakor je potrebna kontrola. Zahtevamo svobode shodov, sodelovanja, svetujemo vam, predlagamo, in teh pravic si ne damo jemati. Samo demokratizem hočemo. Naše navete mora vlada poslušati. Današnje razmerje nam ni povsem jasno, zato bi bilo potrebno, da pove vlada, kakšno razmerje vlada med vlado in Narodnim svetom v Ljubljani, ter hrvaškim Vječem, našim vrhovnim vodstvom. Tudi vlado v Srbiji moramo vpoštevati. Tudi o tem naj se sklene in razglasi nekaj gotovega, kar bo naša prva ustava. Wilson nam je priznal pravo samoodločbe. O svoji bodočnosti ukrepamo torej sami. Po določbah mednarodnega prava pridejo na mirovno konferenco vojujoče države. Avstrije ni; zato je naša dolžnost, da se priklopimo Srbiji kot vojujoča država, kot odrešeni del, da bomo imeli pristop k mirovnim pogajanjem. Čeho-Slovaki so pristopili kot zavezniki entente. Imeli bodi pristop k pogajanjem, ne pa nemška Avstrija in Ogrska. Tudi mi torej nimamo pravice do stopa na konferenco. Nosili bomo samo bremena. Zato je potrebno, da začnemo pravo politiko in se izjavimo v zmislu razglašene z dne 18. oktobra 1918, kot podrejeni londonskega odbora. To pravico moramo izrabiti, potem tudi Italija ne bo trgala delov naše zemlje.

Nato prečita in pojasnjuje sodr. dr. Lemež resolucije, ki smo jih objavili v ponedeljek.

Sodrug Tokan priporoča, da shod sprejme resolucije. Dalje izraza veselje nad velikim zanimanjem delavstva za dogodke. Britka vojna nam je prinesla nekaj svobode. S predgovorniki se strinjamo, toda zanašati se moremo le na svojo moč, na svoje delo. Če gremo paralelno, vendar ne smemo pozabiti na svoj delavski program, naše gibanje ostane rdeče. Tudi po deželi moramo agitirati za socializem. Nikakor ne sme vlada delati proti nam.

K predlagani resoluciji dostavlja so. Petejan še odstavka, da bodi Jugoslavija republika in pa apel na mednarodni socialistični odbor, da skliče ob priliki mirovni pogodbi mednarodno socialistično konferenco, kjer bo mirovni kongres. V svojem nagovoru omenja tudi, da je srbska vlada prepovedala vrnitev v domovino so. Kacleroviču, ker je bil proti vojni. Mi zahtevamo svobodo za socialiste.

Nato sta bili resolucije soglasno sprejeti, nakar je predsednik izjavil, da izroči resoluciji izvrševalnemu odboru, ki jih pošlje Narodnemu Vjeću v Zagreb.

S tem je bil lepo uspeli shod končan in delavstvo je obljubilo, da hoče boj do zmage.

Politični pregled.

— **Mobilizacija jugoslovanske armade.** Iz Zagreba se brzojavno poroča: Danes je izšel poziv ministra za Narodno obrambo dr. Drinkovića, s katerim se pozivlja pet najmlajših letnikov v aktivno službovanje.

— **Vprašanje jugoslovanske zastave rešeno.** Italijanski admiral Reiner je sporočil velikemu županu reške županije dr. Lencu, da je vprašanje razobešanja jugoslovanske zastave na parnikih rešeno v popolnem skladu z jugoslovanskimi zahtevami. Namesto dosedanje avstrijske-ogrške zastave se razobeši na prvi jambor jugoslovanska, na drugi pa bela zastava. Italijanska zastava se sploh ne razobeša.

— **Srbska podpora Slovincem in Hrvatim.** Regent Aleksander je prispel v petek v Belgrad Vršile so se veličanske manifestacije in prišlo je do nepopisnih prizorov navdušenja. V soboto je regent sprejel odposlanstvo Narodnega vjeća v Zagrebu ter slovesno obljubil, da je Srbija, ki se čuti združeno in jedno s Hrvati in Slovenci, pripravljena storiti vse, da se čim najpreje v naših krajih obnovi normalne razmere in da bodo srbske čete popolnoma na razpolago Narodnemu vjeću v Zagrebu.

— **Ameriška misija v Pulju.** Poveljnik jugoslovanskega brodovja, admiral Prica, je poslal Narodnemu vjeću tole brzojavko: Danes dopoldne je prispela semkaj ameriška misija, kateri poveljuje podadmiral Poularda. Misija je posetila poveljnika jugoslovanskega brodovja in admiral Poularda je tem povodom izjavil, da ima od vlade Zedinjenih držav ameriških nalog, da umiri jugoslovansko prebivalstvo in moštvo mornarice SHS in da jih opominja na potrpljenje, z opazko, naj popolnoma zapuajo zaveznikom do končne rešitve jugoslovanskega vprašanja na mirovni konferenci. Ameriški admiral se je osobito zanimal za vprašanje, na kakšen način bi se moglo s prehrano pomagati jugoslovanskemu prebivalstvu. Admiral Koch je ameriškega admirala predvsem opozoril, da se pomaga bolnikom in ranjencem v Boki Kotorski in da bi bilo umestno, da se le-tim najprvo udi potrebna pomoč. Tej želji bo ameriška vlada ustregla na ta način, da pošlje ameriški Rdeči križ pomožno ekspedicijo v Trst, in sicer v najkrajšem času. Napovedan je prihod ameriške vojne mornarice v Pulj.

— **Srbske čete hito na pomoč.** Srbska vlada je odredila, da pridejo srbske čete, čim se razvije razvrstitev srbske armade, čim najpreje v Ljubljano. Srbske čete, določene za Reko, so že na potu. Vozijo se na entitnih ladajah.

— **Iz češkoslovaške države.** »Narodny Listy« javljajo iz Curiha: Češki minister zunanjih del dr. Beneš je v Ženevi izjavil, da so v Parizu priznali in sprejeli vse politične in gospodarske zahteve čeho-slovaškega naroda. — Proforski kolegij češke tehnike je izvolil predsednika Združenih držav ameriških Wilsona, Masaryka in znanega francoskega pisatelja Denisa za častne profesorje, češkega ministra zunanjih del dr. Beneša pa za častnega doktorja češke tehnike v Pragi. — Vaclav Klofač je imenovan za ministra za narodno obrambo, Jirj Stříbrny za ministra pošte in brzojava. — Čehoslovaška vlada je odredila vpoklic letnikov 1894 do 1898. Ker je v krog vpoklicancev pritegnila tudi nekaterih obmejnih okoliših na Moravskem in v Sleziji nastanjeno Nemce, je nemško-avstrijski državni urad za zunanje zadeve čeho-slovaškemu poslaniku Tusarju vročil svoj najostrejši protest proti temu kršenju mednarodnega prava, ter odklonil odgovornost za vse posledice, ki bi jih utegnile imeti nadaljevanje takega postopanja.

— **Proglasitev nemško-avstrijske republike.** Z Dunaja se nam z dne 12. novembra poroča: Ves današnji dan je stal pod vtisom prolaitve Nemške Avstrije za republiko. Že na vse zgodaj se je to pokazalo v splošnem napetem prepričanju napovedanega dogodka. O posebnosti dneva je pričalo na zunaj dejstvo, da je mirovalo skoro vse delo — izvzeti so bili le prehranjevalni obrati, elektrarne, plinarne in prometni zavodi, ki so z delom prenehali samo za kratek čas — in da je mnogo trgovin bilo zaprtih. Kmalu po opoljanski uri so se v posameznih okrajih začeli zbirati udeležniki slavnostnega obhoda, ki je bil določen za popoldan. Potem so odkorakali pred parlament. Točno ob 4. uri popoldne so se na rampi pred parlamentom prikazali vsi trije predsedniki narodne skupščine. Predsednik dr. Dinghofer je velikanski množici ljudstva naznanil sklep narodne skupščine, da se Nemška Avstrija proglasi za republiko. Do tega trenutka

se je vse razvijalo po načrtu in demonstracijski obhod je z zastavami počasi defilirala mimo parlamenta. Predsednik Dinghofer je dal znamenje, da naj se pred parlamentom razvije novi rdečo-belo-rdeči nemškoavstrijski državni prapor. Črez čas je na dogu pred parlamentom plapolala raztrgana rdeča zastava. Nekdo je bil namreč iz prapora iztrgal beli pas. Ta čin, ki je meščanske narodne svetovalce močno osupnil, v splošnem ni vzbudil posebnega zanimanja. Nato sta govorila državni kanceler dr. Renner in predsednik Seitz. Potem so predsednik in člani narodne skupščine zopet odšli v zborovalnico. Da se nepoklicanim osebam zabrani vstop v parlament, so sluge zaprli parlamentna glavna vrata. Nāenkrat so se začeli krepki udarci na vrata in takoj na to strelji, ki so padali v sredino zunanega in notranjega stebrišča. Vseli navzočih se je polastila panika. Kmalu so v stranski prostor v parlamentu prinesli prve ranjence. Zakaj se je streljalo, še ni docela pojasneno. Končno je prihitela mestna varnostna straža ter je izpraznila rampo in trg pred parlamentom.

— **Aliiranci preskrbe živila za centralne države.** »Agence Havas« poroča, da se je Clemenceau v nagovoru na časnikarje izrazil, da je Nemčija svojo kapitulacijo odlašala do svoje popolne onemoglosti. Zdej je nezmožna napolniti svoja skladišča za živila. Ker je položaj v Nemčiji in na Avstro-Ogrskem obupen, bodo aliiranci osrednjima silama pomagali, kolikor le morejo, ker se bore za človeštvo in ne zoper njega.

— **Wilson o položaju.** Brezžično javljajo: Predsednik Wilson je v kongresu imel govor, v katerem je naznanil pogoje za premirje in izvajal: Namen te vojne je dosežen. Oboroženi imperializem, kakor so ga umevali možje, ki so še včeraj bili gospodarji Nemčije, je zatrt. Nasilna samovoljnost vojaške kaste je uničena. Doseženo je, da se veliki narodi, ki so se bili zvezali, da jo uničijo sedaj enkrat za vselej združijo v dosego skupnega cilja: utešitve hrepenenja vsega sveta po nesebični pravičnosti. Zastopniki v vrhovnem vojnem svetu v Versaillesu so po soglasnem sklepu zastopnikom osrednjih sil zagotovili, da se zgodi vse, karkoli je mogoče, da se osrečnje sile preskrbe z živili in se olajša beda. Storili se bodo neposredni koraki, da se te podporne odredbe organizirajo po načrtu, kakor se je zgodilo v Belgiji. Najbrž bo že kmalu mogoče rešiti zatirane narode pred popolno bedo in v njih vzbuditi zmisel za velike naloge političnega preustroja, ki jih sedaj čakajo. Nemalo skrbi povzreča vprašanje, s katerimi vladami in avtoritetami naj se sklene mir. Na to vprašanje sedaj ni mogoče takoj dati zadovoljivega odgovora. Upati pa je, da bo odgovor kmalu mogoč. Kažejo se znaki, da zatirani narodi poznajo pota samoodločevanja in mirne prilagoditve ter da bodo po njih tudi res hodili. Če to store, jih bomo podpirali na vsak možen način. Če pa tega ne store, moramo ohraniti potrpljenje in naklonjenost ter počakati njihovega ozdravljenja. Saj je gotovo, da bodo končno okrevali.

— **Pogoji premirja deloma premenjeni.** Wolfiov urad javlja: Kakor je včeraj z Eifflovega stolpa brezžično naznanil nemški pooblaščenec nemškemu vrhovnemu vodstvu, so se v pogojih za premirje izvršile nekatere izpremembe. Nevtralni pas na desnem bregu Rena naj se od reke razteza v širino samo 10, ne pa 30—40 kilometro. Avtomobilov naj Nemčija odda 5000 ne pa 10.000. Glede izpraznitve vzhodnega ozemlja se je določilo, da mora Nemčija takoj izprazniti Avstro-Ogrsko, Rumunijo in Turčijo, ozemlja, ki so pred vojno pripadala Rusiji, pa šele tedaj, ko to določijo aliiranci. Vzhodno Afriko morajo vse nemške čete zapustiti tekom enega meseca. Glede podmornikov se je določilo: Nemčija mora izročiti vse podmornike s potapljalnimi križarkami in polagalkami min vred. Glede blokade pravijo izpremenjeni pogoji: Aliiranci so mnenja, da nadaljevanje blokade po sklepu premirja preskrbe z živili ne bode preprečevala v večji meri, nego se bode aliirancem zdelo potrebno. Aliiranci in Zedinjene države se pečajó z vprašanjem prehranjevanja Nemčije v dobi premirja. Premirje bo trajalo 35 dni z 48urnim odpovednim rokom.

— **Angloške delavske strokovne organizacije proti aneksionistom.** Angloške strokovne organizacije so priredile v Londonu shod, na katerem so razpravljale o vprašanju udeležbe delavstva na mirovni konferenci. Glavni govornik je bil Thomas, predsednik železničarske strokovne organizacije. Opozarjal je vse nasilnike, naj ne nadaljujejo vojne iz osebnih, političnih ali maščevalnih motivov ter izjavil, da se strinja z znanimi velepotenzijami izjavami lorda Milnerja, obenem pa obsojal škandalozno hujskanje proti lordu Milnerju, ki ga uprizarja northcliffeovo časopisje. Shod je protestiral proti teritorialnemu aneksionizmu Anglije. V resoluciji so zborovalci zahtevali končno obnovo državljanov svobodščin in odstranitev splošne brambne dolžnosti.

— **Nemška grozovlada.** Švicarski časopisi popisuje po francoskih listih kraje, ki so bili zasedeni v Franciji od Nemcev in ki so bili sedaj izpraznjeni: »Strašno je bilo življenje pod nemško vlado! Globe, kazni, kontribucije, rekvizicije: vse je bilo na dnevnem redu. In oni, ki se je upal kje le malo upirati, je bil takoj kaznovan s smrtjo! Mesto Lille je plačalo v času, ko je bilo zasedeno od Nemcev, le 250 milijonov frankov kontribu-

cije. Hčerke uglednih meščanov so vzeli za častniške strežkinje. Posebno mnogo je izkusilo prebivalstvo Laona. O tem pripoveduje poročevalec »Basler Nachrichten« naslednje: »Nemci so sicer pobirali kontribucije, a za mestno upravo se niso niti zmenili. Laon je moral plačevati globe tudi za druga mesta in vasi. Vse prebivalstvo je bilo kaznovano za prestopke posameznika, tudi za vojne čine francoske armade. Tako je moralo plačati mesto enkrat za to, ker so metali ententni letalci na mesto bombe, 100.000 fr., drugič 150.000 frankov, in to pri kurzu 125. Ko je napisal nekdo na zid besede »Les Allemands« sont les satyres (Nemci so satiri pol bogovi, ki so spremljali pri Rimljanih vinskega boga Baha in uganjali pri tem razne burke), je moralo plačati laonsko prebivalstvo 3750 frankov v zlatu. Počasni bomo zvedeli o »kulturnih« Nemcih še marsikaj.

— **Duh srednjega veka.** »Českokobratrské Listy« pišejo: K nekemu posestniku je prišel meščan, oficial in rodbinski oče, ter je prosil, da naj mu prodajo nekaj kilogramov krompirja, kar ni danes nič novega. In da sta ga gospodar in gospodinja odpodila, češ, da še zase nimata dovolj jedil — tudi ni nič novega. Tako se godi danes povsodi. Kupovalec je prosil, opozarjajoč na to, kako da čakajo doma stradajoči otroci nepotrpežljivo na očeta, da jim prinese kaj za pod zobe. Rad plača tudi 2 K za kg. Gospodar se je dal končno ganiti in bi že kaj prodal... Pa, kaj mu to koristi? Nič, le denar ima. In to ni nič, za denar ne proda sploh ničesar. — Kupovalec se sedaj razjezi in zakliče: »Torej, taki kristjani ste!? Koncem vasi stoji križ, sedaj grem k njemu in mohil bom eno uro pred njim, da ne bodete imeli v svojih podjetjih sreče, da vam živina oboli in pogine, da vam zgori letina — —!« Sedaj so šele začeli prositi prestrašeni gospodarji, da naj ne gre nikamor, da dobi krompirja, kolikor ga bo mogel nesti po maksimalnih cenah, samo da jim obljubi, da ne bo gorenjega molil. Zgodilo se je to v bližini Dunaja v letu 1918 po Kr. — Nekaj drugega: Vozil sem se po slovaškem delu Moravske. Bila je nedelja, in srečavali smo na cesti vaščane v njihovih slikovitih narodnih krojih, ko so šli v cerkev. Neka žena mi je pripovedovala: »To so vam tu pobožni ljudje, verjamejo na Gospoda Boga in zato jim tudi Gospod Bog vse blagoslovi.« Čez nekaj časa se je pa pritožila, da ji je izkopal nekdo na polju zgodnji krompir. In sedaj je pa začela kazati svojo zgovornost: da bi onemu ohromela roka, da bi dobil raka, da bi ne mogel umreti itd., kot je to pravila menda že večkrat. — Pa vendar je tako, kot je rekel ap. Jakob: jezik je majhen ud; pa vendar: kaj vse zamore! Zato pa ne glejmo na jezik, kaj ta govori; ampak na to, kaj je v srcu!

— **Iz Nemške Češke.** Na podstavi izvršilnega določila Nemškoavstrijskega državnega sveta se za Nemško Češko ustanovi višje deželno sodišče s sedežem v Libercu. Po nadaljnjem izvršilnem določilu se pokrajina »Sudetska dežela« prideli okolišju višje deželne sodnije v Libercu, nemški del južne Češke in južne Moravske pa okolišju višje deželne sodnije na Dunaju.

— **Žrtve dunajskih demonstracij.** Z Dunaja se nam poroča: Včerajšnja panika pred parlamentom je, kakor se je kasneje dognalo, žal, terjala tudi dvoje smrtnih žrtev: starejši mož in deček, ki so ju prenesli v bolnišnico, bila sta skoro da razhojena. — Ob početku današnje seje državnega sveta se je predsednik Hauser spominjal dogodkov včerajšnjega dne. Dejal je: Te dogodke obžaluje pač vsakdo najgloblje. Obžalovanja vredni so tembolj, ker je bil pri njih težko poškodovan vodja tiskovnega urada Ludovik Brügel, eden izmed prvonameščenih uradnikov nemško-avstrijske republike. Na predlog predsednika Hauserja je državni svet vodji tiskovnega urada Brüglu ter njegovi rodbini izrazil najiskrenejše sožalje.

— **Izgredi nemških volakov v Varšavi.** Predvčerajšnjim ob 8. uri zjutraj so v varšavsko citadelo vdrli nemški vojaki in so osvobodili 18 tankaj zaradi atentata na nemškega policijskega komisarja zaprtih članov revolucionarne frakcije prijske socialistične stranke in nekaj nemških volakov.

— **Švedski socialisti za republiko.** Švedski mladocialistovski list »Politiken« priobčuje program za veliko akcijo, ki jo naj množica izvede v svrhu, da se Švedska preosnuje v socialistično republiko. Če bi se pokazala potreba, naj se republika izsili potom splošnega štrajka. V programu se zahteva: Republika ustava, odstranitev Prve zbornice, takojšnji vpoklic ustavotvorne narodne skupščine, takojšnja ubustavitev vojaških vaj, izdatno zvišanje vseh delavskih mest in uradniških plač, uvedba osemurnega delavnika ter nadziranje veleobrti potom delavstva.

— **Nova rumunska vlada.** Bukarešta, 13. nov. (K. u.) Nova rumunska vlada je sestavljena tako-le: predsedstvo in zunanje zadeve: general Coanda; vojna in začasno trgovina: general Grigorescu; notranje zadeve in začasno justica: general Valtejanu. Nova vlada se je zbornicama že predstavila. Poslanska zbornica in senat sta odgodena.

= Švica izgnala ruskega poslanika. Švicarska brzajavna agentura poroča: Danes popoldne se je izvršil izgon poslaništva ruske boljševiške vlade, ki je doslej še vedno bilo tukaj. Poslaništveni člani so bili v avtomobilih, vojaško zastraženi, spravljani na deželno mejo.

Shodi.

Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« v Ljubljani, vabi vse svoje člane in članice na občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne v vrtni dvorani hotela »Ilirija«. Dnevni red: 1. Otvoritev zbora. 2. Tajniško poročilo. 3. Blagajniško poročilo. 4. Volitev odbora. 5. Razgovor o nadaljnjem delu društva. Ker je zborovanje za nadaljni razvoj društva zelo važno, vabimo vse sodruge in sodružice, ki se zanimajo za izobražbo delavstva, da se ga zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Na Zidanem mostu se vrši v nedeljo dne 17. novembra 1918 ob 2. popoldne shod v hotelu g. Juvančiča. Na dnevnem redu je ustanovitev politične organizacije in volitev delavskega sveta. Udeležite se važnega shoda! Pripravimo se za na boj za svoje pravice!

Dnevne vesti.

— Osební promet na državni železnici. Od včeraj naprej je dovoljen vstop v gorenjske in dolenijske vlake tudi na državnem in dolenijskem kolodvoru.

— Narodne straže razpuščene. Narodne straže na Kranjskem so izvršile svojo dolžnost; velika nevarnost pred razkrajajočo se soško armado je minila. Zato je Narodna vlada sporazumno z Narodnim svetom v Ljubljani sklenila, da se najkasneje do 20. listopada 1918 razpuste vse narodne straže oziroma obrano in vse vojaško orožje in strelivo izroči Narodni vladi, ker je nujno potrebuje za vpoklicano vojaštvo in za oborožitev koroških in štajerskih Slovencev. Vse orožje, predvsem puške in municija, naj se takoj odda pri najbližji orožniški postaji. — Narodna vlada.

— Društvo zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani naznanja, da je prejelo večjo množino čevljev. Člani, ki so čevlje naročili, naj se zglase jutri, v petek 15. in v soboto, dne 16. t. m. med 1. in 3. uro popoldne v društveni pisarni in se naprošajo, da prinese denar s seboj.

— Iz mestne aprovizacije ljubljanske. V ponedeljek dopoldne se je poslovil oddelni načelnik aprovizacijskega urada mestni tržni nadzornik g. Adolf Ribnikar, ki je dodeljen v službovanje v Zagreb. Ob tej priliki so se tudi uslužbenci poslovili od njega in v nagovoru se je magistratni asistent g. Ivan Tavčar spominjal Ribnikarjevih zaslug za aprovizacijo. G. Ribnikar se je zahvalil uslužbencem za pomoč in omenjal, kako težavno je delo v aprovizaciji. Delo v aprovizaciji se mora opravljati po najboljši moči v splošni ljudski blagor. Vsem ustreči pa ni mogoče. Ko minejo vojne razmere, bo tudi javnost priznala uspešno delo v teh najhujših časih.

— Tobačna tovarna. Poverjeništvu za trgovino in industrijo je odredilo, da se ustanovi začasno tajništvo za prehodno gospodarstvo, čigar delokrog bo v prvi vrsti ta, da vse potrebno pripravi za pravočasno preskrbo z inozemskim tobakom in da išče v tem zmislu potrebnega stika zlasti tudi z ostalimi tovarnami na jugoslovanskem ozemlju. — Vodstvo tajništva se je poverilo inspektorju Josipu Mandeljnu.

— Vojni poškodovanci. Vse stvari skrbstva za vojne poškodovance, kolikor spadajo v področje tega poverjeništvu, so poverjene ravnatelju državne obrtne šole Ivanu Šubicu. — Poverjeništvu za socialno skrbstvo. — Antoj Kristan.

— Vsi begunci iz Primorja se s tem pozivljajo, da se v zadevah vojaških podpor obračajo naravnost na deželno komisijo za preživljanje v Ljubljani, Bleiweisova cesta.

— Oprostitev mobiliziranih zdravnikov. Pristojne oblasti se pozivljajo, da stavijo poverjeništvu za narodno brambo predloge za oprostitev mobiliziranih zdravnikov, ki so v civilni službi nujno potrebni. — Dr. Lovro Pogačnik.

— Poziv občinskim predstojnikom. Izmed konj, ki se klatijo na okolo, jih je zadnje dni mnogo poginilo in leže sedaj ob cestah, na polju in v potokih. Da se preprečijo bolezni, pozivljamo občinska predstojništva, da jih dajo pokopati. Ljudem pa, ki izvrše ta posel, v plačilo izplačajo iz občinske blagajne po 5 K nagrade za vsakega konja in jim vrhutega prepuste kožo orde mrhovine. Izplačane zneske povrne svoj čas občinam »Narodna vlada SHS«. — Dr. Lovro Pogačnik.

— Nesreča na železnici. Na progi med Brezovico in Presejtem se je zgodila predsnočnem železniška nesreča. Nekemu vagonu je odpadlo kolo, kar je povzročilo, da so skočili trije sosedni vagoni s tira, pri čemer so bile štiri osebe mrtve, več oseb pa se je težko ali lažje poškodovalo. Na lice mesta so poslali iz Ljubljane zdravniško in tehnično pomoč.

— Borojevičev sin. 8. t. m. so na nekem dravskem otoku našli naplavljeno truplo 28. septembra t. l. ponesrečenega sina maršala Borojeviča ter so je po naredbi poveljstva vojaške višje mariborske realke začasno po-

kopali na pokopališču v Ptuj. Ponesrečenec je bil gojenec mariborske vojaške višje realke in je na nočnem povratku domov v Dravo strmoglavil s starega, trhlega, zaprtega državnega dravskega mostu.

— Izpiti na zagrebškem vseučilišču. Ker tvorimo s Hrvati in Srbi eno državo, je samoobsebi umevno, da veljajo izpiti, položeni na zagrebških visokih šolah, tudi v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Veljavni so pa seveda začasno tudi vsi izpiti, položeni na dosedanjih avstrijskih visokih šolah.

— Zenske — pravniki. Narodno vijeće je odredilo, da se na zagrebškem vseučilišču morejo vpisati tudi ženske kot slušateljice prava.

— Kupovanje vojaških konj. S kupovanjem vojaških konj, ki prihajajo z bojišč, se lahko zanese kužne bolezni, kakor smrkavost, garje itd. Vsled tega se naroča vsem onim strankam, ki stanujejo v mestnem okrožju ljubljanskem in kmetovalcem, posestnikom itd., ki bi kupili vojaške konje ali jih vzeli v najem, da takoj naznanijo mestnemu magistratu dan nakupa ali prevzema. V ostalem se dotičnim kupcem naznanja, da morajo 1. imeti nakupljene konje skozi 60 dni ločene od drugih konj; 2. paziti na njih zdravstveno stanje; 3. naznaniti mestnemu magistratu vsako sumljivo obolenje; 4. da smejo te konje skozi 60 dni rabiti za delo z omejitvijo, da ne pridejo z drugimi konji v nobeno dotiko.

— Italijansko gospodarstvo v Gorici. Italijani so prevzeli vse javne urade razen glavarstva, vsa prometna sredstva so v njihovih rokah. Lahki pravijo, da so prišli kot zmagovalci v Gorico in njihov general je dejal, da ostane Gorica vedno laška. Magistrat je izdal ukaz na prebivalstvo, da mora vsak, ki ni pristojen v Gorice mesto takoj zapustiti. To zahtevo pa so po intervenciji Narodnega odbora v Gorici opustili. Na glavarstvu plačila še vedno slovenska zastava. Včeraj so Italijani zahtevali, da se mora takoj sneti jugoslovanska zastava. Dr. Podgornik jih je zavrnil, da se zastava ne sname, dokler ne prinesejo pismenega ukaza od italijanskega poveljstva. Govorijo, da pride 13. ali 14. t. m. laški kralj iz Trsta v Gorico. Magistrat z vso naglico dela laške napise za ulice. Od jugoslovanskih vojaških oblasti oz. poveljstev obstoja zdaj samo še štacijsko poveljstvo, ker reprezentira jugoslovansko armado v Gorici. Glede štacijskega poveljstva kot reprezentatorja jugoslovanske armade v Gorici so določili, da sme obstojati tam samo še pet dni. Med italijanskim vojaštvom sicer ni videti nobenega navdušenja, nasprotno vlada med njimi velika potrtoš, s seboj nimajo niti živeža niti denarja, tako da sami stradajo. Živež rekvirirajo ter so tamošnji aprovizaciji vzeli celo skladišče živil. Od Gorice in Trsta marširajo italijanske čete v smeri na Postojno; v Št. Vidu je stala cela italijanska divizija. Naše ljudstvo je silno razburjeno in nestrpnno pričakuje pomoči od Narodne vlade v Zagrebu.

— Italijani v Gorici zaračunavajo našo krono za 33 centezimov.

— Italijani v Postojni. Včeraj dopoldne je došel oddelek italijanskih vojakov v Postojno. Italijanski poveljnik je poklical k sebi okrajnega glavarja in druge zastopnike ter naznanil, da se imajo pokoravati njegovemu povelju. Narodna straža je bila razorožena. Tudi na Vrhniko pride italijanski vojaški oddelek.

— Za Narodno vijeće je daroval Andrej Jakil, veleindustrijalec v Kariovcu 100.000 kron.

— Vojaški boj na graškem kolodvoru. Včerajšnje noč je prišlo na kolodvoru v Gradcu do boja med češko-poljskimi in nemškimi vojniki. Nemci so hoteli razorožiti češko-poljski vojaški transport, ki se je temu uprl. Vsa pogajanja med poveljstvi so bila brezuspešna. Nastal je boj, ki je zahteval pri Čehih in Poljkih osem mrtvih in 22 ranjenih. Vlak so nato razorožili, poveljnika in časnike pa pozaprl.

— Uvedba osemurnega delavnika v kladenskem revirju na Češkem. V danes sem dospelih čeških listih beremo, da so uvedli z dnem 4. novembra t. l. v vseh zavodih v kladenskem revirju osemurni delavnik.

— Odpustitev delavcev iz Krupove tovarne. Iz Berlina pišejo: Krupova tovarna v Essenu je odpustila iz službe 10.000 delavcev. Ker so postavljeni delavci zaradi tega takorekoč na cesto, vlada med njimi veliko razburjenje. Upamo, da bo nov sistem v Nemčiji odpuščenim delavcem odpomogel.

— Bakreni kotli. Stranke, katere so svoje bakrene kotle iz kopalnic oddale in niso dobile nadomestila, naj se zglaso v mestnem stavbnem uradu.

— Crknjene konje pobirajo od občine najeti možje, katerim je dalo vojno štacijsko poveljstvo na razpolago vprežene vozove. Kje leži mrhovina, je pa naznanjati policijskemu ravnateljstvu na Bleiweisovi cesti, oziroma na policijskih stražnicah.

— Znižane krušne cene v — Beljaku. Nove maksimalne cene za meso znašajo 2 kroni za kilogram govedine. Krušna cena je od 1 krone 12 vinarjev znižana na 90 vinarjev.

Zadnje vesti.

Jugoslovanska država ustanovljena.

Pariz, 13. novembra. Zastopniki srbske vlade in Narodnega vijeća v Zagrebu, in sicer ministrski predsed-

nik Pašić kot pooblaščenec za Srbijo in pooblaščenec Narodnega vijeća v Zagrebu dr. Korošec, Čingrija in dr. Žerjav, so podpisali dokument, s katerim se zagotavlja ustanovitev jugoslovanske države s 13 milijoni prebivalcev.

Ententni parlamentarji v Ljubljani.

Ljubljana, 14. novembra. (Ljubljanski korespondenčni urad.) Včeraj ponoči so se skozi Ljubljano vozili ententni parlamentarji. V zastopstvu Narodne vlade so jih pozdravili predsednik Josip Pogačnik, dr. Brejc, dr. Lovro Pogačnik ter inženjer Vladimir Remec. Razgovor se je vršil tudi o perečih dnevnih vprašanjih. Zastopniki entente so se živahno zanimali za pereča vprašanja glede države SHS. Zagotavljali so naklonjenost Angležev, Francozov in Američanov napram zahtevam Jugoslovancev.

Ustanovitev vojaškega sveta v Celovcu.

Celovec, 13. novembra. (K. u.) Na zborovanju, ki se ga je udeležilo približno 3000 vojakov, so sklenili ustanoviti vojaški svet. Za odposlanca tega vojaškega sveta v deželno skupščino je bil izvoljen Errath. Nadalje se je sklenila tudi ustanovitev žandarmerijskega sveta. — Danes ob štirih popoldne se je vrnil domači pešpolk štev. 7.

Lord Cecil o zvezi narodov.

London, 13. novembra. (K. u.) V nagovoru, ki ga je lord Robert Cecil včeraj imel na univerzi v Birminghamu, se je bavil z vprašanjem o zvezi narodov in govoril o tem, v koliko bi bila taka zveza mogla preprečiti sedanjo vojno. Lord Cecil je dejal: Na vojsko smo šli z dvojnimi namenoma: prvič, da brezuspešno poizkusimo Prusov, zagotoviti si svetovno vlado, in drugič, da tak poizkus onemogočimo za vso bodočnost. Sicer je res, da je eden bistvenih pogojev za vsako bodočo uredbo ta, da se osrednje sile zavedajo svojega poraza; zakaj je tako se bo nemški narod dal prepričati o tem, da je sledil krivim bogovom. Več kot negotovo je, ali je trajen mir sploh mogoč na temelju svetovne vlade entente ali katerekoli druge skupine sil. Svetovno gospodarstvo je samo drugačna beseda za mednarodni despotizem in če bi bil tak despotizem še tako dobrotljiv, bi se vendarle ne zlagal s tisto svobodo, brez katere učinkujejo vsi ostali politični dobički, kakor da so jalovi in brez katere se kaj rad vzbudi čustvo degradiranosti. Da se zagotovi mir, ni drugega sredstva nego zveza narodov. Ako je zveza narodov, kakor trdi ta ali oni, samo sen, potem je težko, ne obupavati. Absolutno potrebno je, da zveza narodov ni zgolj skupina gotovih narodov, da je marveč pristop odprt vsem narodom, kateri člani zvezi zaupajo, da se bodo iz duše držali načel in temeljev take družbe. Takšna družba bi bila nepopolna in bi imela pre malo moči, ako bi ji ne pristopili vsi civilizirani narodi. Treba celo poudariti, ali ne bi kazalo, tistih, ki nočejo pristopiti, k pristopu prisiliti z gospodarskim in drugimi pritiskom. Pod pritiskom vojne so entente države ustvarile skrbno gospodarsko organizacijo za nadziranje plovstva, financ, nakupa in razdeljevanja surovin za aliance. Dobro urejena organizacija te vrste bi se dala, zlasti če bi k njej pristopili narodi, ki jih doslej ni v njej, porabiti v to, da se prisilijo vsi narodi k pristopu k predlagani zvezi, da s pospeševanjem mednarodnega sodelovanja po svoje pripomorejo do izločitve nekaterih glavnih vzrokov za mednarodne spore. Če se morejo narodi na ta način združevati v drugačne namene, je pač upati, da se ustanovi zveza za pospeševanje najvišje blagote, namreč miru. Za odločitev v vprašanjih, ki bi sedaj mogla dovesti do vojne, potrebujemo instrument dosti večje avtoritete nego jo more imeti mednarodno razsodišče. Tak instrument bi se po mojem mnenju našel v organizaciji osredotočenega javnega mnenja. Najvažnejši korak, ki ga moremo storiti sedaj, je ta, da zasnujemo mašinerijo, ki bi v slučaju mednarodnega spora izbruh vojne vsaj zavlekla in zagotovila odkrit razgovor o vzrokih spora. Predvsem bi bila potrebna pogodba, po kateri bi bili tisti, ki so jo podpisali, dolžni, da se nikoli ne vojskujejo in nikdar ne dopuste, da se drugi vojskujejo, predno se ni izvršila formalna konferenca narodov, ki preišče položaj, in, če le mogoče izda razsodbo. Pogodba bi od vsakega naroda zahtevala, da porabi vso svojo gospodarsko in vojaško moč zoper vsak drug narod, ki bi vojno izsilil, predno se je izvršila konferenca. Posebno važnost polagam na gospodarsko orožje te vojne, ki je pokazalo, da je mednarodni bojkot, ako ga izvaja proti enemu grešniku ves svet, izredno učinkovit. Načrt splošne razorožitve je težaven. Doslej še nisem videl programa, ki bi bil zanesljiv in izvedljiv. Navzlic temu smemo upati, da bodo narodi polagoma odpravili oboroževanje, čim preneha potreba po mednarodnem oboroženju, nekako tako, kakor so možki nehali pri sebi nositi pištole, ko je bila njihova dežela civilizovana. Zveza narodov bi si mogla postaviti nalogo, da od časa do časa revidira tiste pogodbenne obveznosti, ki so vsled izpremenjenih okolištin postale nadležne ali krivične. Nadalje naj bi sodelovala pri nadziranju zostalnih plemen in se pečala z gotovimi vprašanji socialne važnosti. Lord Cecil je končal z opominom: Tudi če bi se zveza narodov oživotvorila v mirovni pogodbi, nas taka zveza ne sme storiti brezskrbne glede ostalih mirovnih pogojev, kajti za

eksperiment nimamo pravice, lahkomišelnost se zanašati na njegovo uspešnost. Nasprotno, gledati nam je na to, da zajamčimo dober mir in da s tem zvezi narodov zagotovimo začetek. Za vsako resnično skupnost narodov je treba na naravno pravičnost uprte teritorialne uredbe. Potrebno je, da se obnovi svetost pogodb, in da se zatre duh nemškega militarizma. Ko bi poizkusili zvezo narodov zgraditi na drugačnem temelju, bi gradili na pesek.

Alzacija-Lorena zopet francoska.

Pariz, 13. nov. (Agence Havas.) Poslanska zbornica se je včeraj sestala na sejo. Navzoči so bili vsi poslanci, tribune so bile prenapolnjene. Ministrskemu predsedniku Clémenceauju prirejajo ob njegovem vstopu v zbornico viharne ovacije. Ko se te poležejo, začne Clémenceau svoj govor, rekoč: Sklepnimo, da bomo za javno blaginjo zastavili vse svoje sile. (Živahno odobravanje.) Nato je Clémenceau prečital pogoje za premirje. Citanje so mnogokrat prekinjali viharji odobravanja. Ob sklepu je zbornica ministrskemu predsedniku zopet priredila ovacije. Nato je Clémenceau pripomnil: Naj samo še izjavim, da raz to tribuno ne bom prečital nobene listine, ki bi vsebovala ugovor zoper trdote tega premirja. Reči moram, da je razgovor o pogojih za premirje vodila velika ustrežnost. Nato je ministrski predsednik v imenu francoskega naroda in vlade francoske republike izročal pozdrav Franciji Alzaciji in Loreni ter vsem onim, ki so padli v boju za domovino. Poslanci so se dvignili globoko ganjeni. Ministrski predsednik je končal: Francija je osvobodjena po sili orožja. Podajmo svoje roke junakom, ki stopajo po cesti k loku zmagošlavja. Naj nam bodejo v naprej pozdravljeni! Ko je Clémenceau zapuščal tribuno, so mu čestitali mnogoštevilni poslanci, tudi socialistični. Zbornični predsednik Deschanel je opozarjal, da sta Alzacija in Lorena sveto zastavilo narodne in moralne enotnosti Francije, ter je Francoze pozval, da naj se spoštljivo priklonijo slavnim staviteljem velike zgradbe pravičnosti. — V senatu je ob otvoritvi seje senatni predsednik Dubost imel nagovor, v katerem je proslavljal zmago francoskega orožja in Francoze pozival, da naj ostanejo močni in edini za veliko bodočnost.

Francija slavi zmagovalce.

Pariz, 13. nov. (K. u.) Potem ko je bila seja nekaj časa prekinjena, je zbornica sklenila, da vzame v pretres zakon o počestitvi armade, vlade, republike, Clémenceauja in Focha. — V senatu so Clémenceauju priredili živahno ovacijo. Na splošno zahtevo je povzel besedo in je podal iste izjave kakor v poslanski zbornici. Njegovi tovariši na ministrski klopi in mnogi senatorji so mu čestitali. Senatni predsednik Dubost je naznanil predlog senatorja Rattiera, da naj se v zbornici postavi Clémenceauju doprni kip. Senat je temu predlogu enodušno pritrnil.

Dogodki v Nemčiji.

Berlin, 13. novembra. (Kor. ur.) Vlada je ukrenila zasego pruskega kronskega fidejkomisnega premoženja. Zasebna imovina prejšnjega kralja in kraljeve rodovine se ne zaseže.

Monako, 13. novembra. (Kor. ur.) Korespondenca Hoffmann poroča: Ministrstvo Bavarske ljudske države je prejelo nastopno izjavo: Ker vsled dogodkov zadnjih dni nisem več v položaju še nadalje izvrševati vladanje, izrekam s tem spricho razmer uradnikom, častnikom in vojakom odpust ter jih odvezujem meni dane zvestobne prisege. Ludvik. — Na to izjavo se je odgovorilo tako-le: Ministrski svet Bavarske ljudske države je odpoved Ludvika III. prestolu vzel na znanje. Bivšemu kralju ter njegovi rodovini je na prosto dan, da se svobodno in varno giblje po Bavarskem, ako zajamči, da on in njegova rodovina ne podvzamejo ničesar zoper obstoj bavarske ljudske države.

Branting posreduje pri ententi.

Stockholm, 13. novembra. Švedski korespondenčni urad poroča: Na brzojavno prošnjo nemških socialističnih voditeljev je Branting že danes brzojavno posredoval v Parizu, Havru in Londonu, naj bi se pogoji za premirje omilili. Branting sodi, da so se pogoji zložili v dobi pred odstopom cesarja Viljema. Položaj ocenjuje optimistično in meni, da uspeh nemškega apela ni nemogoč.

Slovaški tiskovni urad.

Praga, 13. novembra. (K. u.) Kakor poroča češko-slovaški tiskovni urad, se je v ogrskih Skalicah ustanovil Slovaški tiskovni urad, čegar vodstvo je prevzel dr. Kentecky ml. Obenem se je na Slovaškem ustanovil slovaški list »Svoboda« kot glasilo češko-slovaške vlade na Slovaškem.

Preobrat v Nemčiji.

Berlin, 13. nov. (K. u.) Wolffov urad javlja: Oklic sveta ljudskih poverjenikov razglašja z močjo zakona odpravo oblegovalnega stanja, odpravo vseh utesnitev društvenega in zborovalnega prava tudi za državne uradnike in delavce, odpravo cenzure, nadalje svobodo v izjavljanju mnenja, svobodo v izvrševanju verstva, politično amnestijo, odpravo zakona o domovinski pomožni službi, odpravo občinskega reda, odpravo izjemnega zakona za kmetijske delavce ter zopetno uvedbo določb o varstvu delavstva. Najkasneje o novem letu stopi osemurni maksimalni delavnik v moč.

Ogrska armada ustanovljena.

Budimpešta, 13. novembra. (Kor. ur.) Danes se je ustanovila ogrska državna armada pod poveljstvom pehotnega generala Adolfa Kornhaberja. Njena naloga bo, nastanmati vračajoče se vojake to stran demarkacijske črte, ki jo je določila ententa, ter odločati o njihovi nadaljnji usodi.

Rumuni vdri na Ogrsko.

Budimpešta, 13. nov. (Kor. ur.) O vojaškem položaju je »Pester Lloyd« izvedel s poučene strani. Regularne čete rumunskega kraljestva so, prišedše čez prelaze Bekas, Ojtoz, Tölgyes in Gyimes, stopile na ogrsko tla. V bistvu so to prednje straže, dočim glavne čete še niso na ogrskem ozemlju. Prodirajoči rumunski kontingenti štejejo vsega skupaj kakih 8 divizij. — Vesti, da so srbske čete ogrsko ozemlje zapustile, niso resnične.

Francoske čete zasedejo Budimpešto.

Budimpešta, 13. novembra. (K. u.) Vojni minister je prestolnemu mestu Budimpešti sporočil, da prispe v nekaterih dneh pet francoskih častnikov in 1000 mož, ki zasedejo Budimpešto.

Cesar Viljem naj se izroči alirancem.

Amsterdam, 13. novembra. (K. u.) Listu »Algemeen Handelsblad« poroča njegov londonski dopisnik, da se z mnogih strani, tudi z zelo zmernih, oglašajo odločni protesti proti bivanju cesarja Viljema na Nizozemskem. Zahteva, da naj se cesar izroči alirancem, je splošna.

Nemiri v Belgiji.

Belgija, 13. novembra. (K. u.) Tukaj se je ustanovil vojaški svet, ki je prevzel varstvo mesta ter preskrbo provianta in odvoz vojaštva s fronte. — Ponoči so se dogodili nemiri Belgijcev. Ponekodi se je streljalo. Mir se je vzpostavil. Belgijski socialisti pozivajo k miru. Gospodar v mestu je vojaški svet. Položaj se presoja zaupljivo.

Črnogorski minister Vesović zopet na svobodi.

Praga, 13. novembra. (Kor. ur.) Češko-slovaški tiskovni urad poroča: Včeraj je semkaj prispel črnogorski vojni minister Vesović, ki je bil interniran v nekem taboru za vojne vjetnike na Nižjem Avstrijskem.

Aprovizacija.

Meso za gostilničarje in zavode. Gostilničarji in zavodi prejmejo goveje meso v petek, dne 15. t. m. od 1. do 3. ure popoldne v cerkvi sv. Jožefa.

Goveje meso na zelene izkaznice B štev. 1 do 1000. Stranke z zelenimi izkaznicami B štev. 1 do 1000 prejmejo goveje meso v petek, dne 15. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 3. do pol 4. štev. 1 do 200, od pol 4. do 4. štev. 201 do 400, od 4. do pol 5. štev. 401 do 600, od pol 5. do 5. štev. 601 do 800, od 5. do pol 6. štev. 801 do 1000.

Krušne komisije uradujejo jutri, v petek, šele od 9. do pol ene ure popoldne. Od 8. do 9. ure dop. imajo vsi gg. komisarji notranje delo.

I. krušna komisija uraduje jutri zopet v veliki dvorani Mestnega doma.

Krompir za VI. okraj. Stranke VI. okraja prejmejo krompir v petek, dne 15. t. m. in v soboto, dne 16. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V petek, dne 15. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 125, od 9. do 10. št. 125 do 250, od 10. do 11. št. 251 do 375, popoldne od 2. do 3. št. 376 do 500, od 3. do 4. št. 501 do 625, od 4. do 5. št. 626 do 750, v soboto, dne 16. t. m. od 8. do 9. št. 751 do 875, od 9. do 10. št. 876 do 1000, od 10. do 11. št. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kg stane 80 vinarjev.

Krompir za IX. okraj. Stranke IX. okraja prejmejo krompir v soboto, dne 16. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: Od 2. do 3. št. 1 do 120, od 3. do 4. št. 121 do 240, od 4. do 5. št. 241 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja. Kilogram stane 80 vinarjev. — VII. in VIII. okraj prejmeta krompir začetkom prihodnjega tedna.

Kislo zelje za I. okraj. Stranke I. okraja prejmejo kislo zelje na zelene izkaznice za krompir v petek, dne 15. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: Od 1. do pol 3. št. 1 do 300, od pol 3. do pol 4. št. 301 do 600, od pol 4. do pol 5. št. 601 do 900, od pol 5. do 5. št. 901 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kg stane 1 K 50 vin.

Kislo zelje za II. okraj. Stranke II. okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir v soboto, dne 16. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: Od 8. do 9. ure dopoldne št. 1 do 300, od 9. do 10. št. 301 do 600, od 10. do 11. št. 601 do 900, popoldne od 2. do 3. št. 901 do 1200, od 3. do 4. št. 1201 do 1500, od 4. do 5. št. 1501 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kg stane 1 K 50 vin.

Kislo zelje za VIII. okraj. Stranke VIII. okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir za Mirju pri Jakopiču v petek, dne 15. t. m. dopoldne. Določen je ta-le red: Od 8. do 9. št. 1 do 250, od 9. do 10. št. 251 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kg stane 1 K 50 vin.

Kislo zelje za IX. okraj. Stranke IX. okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir v petek, dne 15. t. m. dopoldne pri Jakopiču na Mirju, in sicer od 10. do 11. ure dopoldne. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg zelja, kg stane 1 K 50 vin.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico naznanja, da se vrši

člansko zborovanje za okrožje

Ljubljana (Trnovo-Kolodvor. okraj)

v nedeljo, 17. novembra, ob 2. uri popoldne

v gostilni Novakovič, Sodna ulica,

za okrožje Udmat-Zelena jama

v nedeljo, 17. novembra, ob 5. uri popoldne

pri Pavšku na Martinovi cesti.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Št. 15.372.

Poziv primorskim beguncem!

Razmere v Vaših domačih krajih so se docela izpremenile. Ni več nobene vojne nevarnosti, odpadla je skrb, da bi Vam čete rekvirirale Vaša domovja in Vaše vsakdanje potrebščine. Razmere glede prehrane pa so na Goriškem, v Trstu itd. sedaj postale neprijetno boljše, nego so v Ljubljani, in cene živilom so padle in še padajo vsled italijanskega uvoza nad vse pričakovanje. Ljubljana Vam je v teh krutih vojnih letih pomagala, kar je bilo v njenih močeh, sprejela Vas je, ne oziiraje se na Vašo narodno pripadnost, kakor brate in ni delala razločka med svojim starim prebivalstvom in med Vami.

Pozivljamo, oziroma prosimo Vas torej, ne krčite sedaj več domačemu prebivalstvu živilskih zalog, ne odjemajte mu v Ljubljani stanovanj, ki jih je zvrhano premalo, in vrnite se na narodno grudo, katera Vas. stare gospodarje, kliče, da jo dovedete k novemu življenju.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 12. novembra 1918.

Mag. ravnatelj: Dr. Zarnik.

Št. 36.804.

Razglas.

prehranjevalnega urada Narodne vlade SHS. v Ljubljani.

Preskrbovanje in razdeljevanje premoga in drv za civilno prebivalstvo je odslej izročeno poverjeniku za javna dela in obrt, preskrbovanje in razdeljevanje obleke in obutev pa poverjeniku za socialno skrb.

Vsi ti posli so zanaprej izločeni iz področja prehranjevalnega urada.

V Ljubljani, dne 13. novembra 1918.

Poverjenik za prehrano:

Dr. Ivan Tavčar s. r.

Št. 36.805.

Razglas.

prehranjevalnega urada Narodne vlade SHS. v Ljubljani.

Vsi predpisi prejšnjih upravnih oblastev, ki uravnavajo promet z zelenjadjjo, in ki določujejo najvišje, prevzemne, oziroma vodilne cene za zelenjad, se razveljavljajo.

V Ljubljani, dne 13. novembra 1918.

Poverjenik za prehrano:

Dr. Ivan Tavčar s. r.